

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 449

Ekonomia

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Joanna Świrska-Korłub, Jadwiga Marcinek

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych

www.pracnaukowe.ue.wroc.pl

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192

e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-616-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław

tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl

www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Piotr Adamczewski: Organizacje inteligentne w rozwoju społeczeństwa wiedzy / Intelligent organizations in the development of knowledge society	13
Maciej Banasik: Siła demokracji a władza finansjery na przykładzie kryzysu w Grecji / The strength of democracy vs. the power of high finance on the example of the crisis in Greece	23
Paweł Białynicki-Birula, Łukasz Mamica: Uwarunkowania i efekty polityki przemysłowej w świetle neoweberowskiej koncepcji państwa / Determinants and effects of industrial policy in the context of the neoweberian state model	40
Jan Borowiec: Integracja handlowa jako determinanta synchronizacji cykli koniunkturalnych w strefie euro / Trade integration as a determinant of business cycles synchronization in the Euro Area	52
Malgorzata Bułkowska: Potencjalny wpływ bilateralnych umów handlowych na wzrost gospodarczy UE – przewidywane skutki dla polskiego sektora rolno-spożywczego / Potential impact of the bilateral trade agreements on the economic growth in the EU – expected consequences for the Polish agri-food sector	61
Sławomir Czetwertyński: Produkcja partnerska a nieformalny obrót cyfrowymi dobrami informacyjnymi / Peer production vs. informal distribution of digital information goods	72
Ireneusz Dąbrowski: Mechanizmy sprzężeń zwrotnych i ujęcie cybernetyczne w ekonomii / Feedbacks and cybernetic coverage in economics	86
Tomasz Dębowski: Polityka regionalna Unii Europejskiej w Polsce – terażniejszość i przyszłość / Regional policy of the European Union in Poland – present and future	96
Wirginia Doryń: Innowacyjność sektora niskiej techniki w krajach Unii Europejskiej – analiza porównawcza / Innovation of the low technology sector in the European Union – a comparative analysis	109
Karolina Dreła: Prekariat – kierunki zmian i wpływ na rynek pracy / Precariat – directions of changes and impact on the labour market	118
Monika Fabińska: Droga kobiet do sukcesu biznesowego w dobie polityki równych szans / Women’s road to business success in the era of equal opportunities policy	130

Maria Fic, Daniel Fic, Edyta Ropuszyńska-Surma: Społeczno-ekonomiczne ograniczenia rozwoju gospodarczego Polski w kontekście pułapki średniego dochodu / Socio-economic constraints of the Polish economic growth in context of the middle-income trap	142
Paweł Głodek: Proces komercjalizacji wiedzy a struktury uczelni wyższej – ujęcie modelowe / Process of knowledge commercialization and university organisational units – model approach.....	155
Aleksandra Grabowska-Powaga: Uwarunkowania kształtowania kapitału społecznego – odniesienia do Polski / Factors that influence social capital – references to Poland.....	169
Alina Grynia: Poziom oraz struktura finansowania działalności badawczo-rozwojowej na Litwie na tle pozostałych krajów UE / Level and structure of investment in research and development in Lithuania in comparison with other countries	177
Mariusz Hamulczuk, Jakub Kraciuk: Procesy globalizacji a wzrost gospodarczy w krajach europejskich / Globalisation processes vs. economic growth in the European countries	191
Anna Horodecka, Liudmyła Vozna: The vulnerability of the labor market as the effect of the human motivation to work / Wrażliwość rynku pracy jako skutek motywacji człowieka do pracy	207
Agata Jakubowska: Instytucjonalne podłoże relacji podmiotów funkcjonujących na rynku / Institutional background of relations between entities on the market	216
Ewa Jaska: Uwarunkowania makroekonomiczne rozwoju rynku reklamy medialnej w Polsce / Macroeconomic conditions for the development of media advertising market in Poland	224
Michał Jurek: Społeczna odpowiedzialność biznesu – ewolucja koncepcji i jej znaczenia / Corporate social responsibility – evolution of the concept and its importance.....	234
Renata Karkowska, Igor Kravchuk: Struktura inwestorów na GPW w Warszawie w kontekście zmian makroekonomicznych i rynkowych / Structure of investors in the Warsaw Stock Exchange in the context of macroeconomic and market changes.....	246
Grażyna Karmowska: Analiza i ocena poziomu ekoinnowacji w nowych krajach członkowskich Unii Europejskiej / Analysis and assessment of the level of eco-innovation in the new member countries of the European Union	257
Dariusz Kielczewski: Racjonalność człowieka gospodarującego w ujęciu koncepcji <i>homo sustinens</i> / Rationality of managing man in the concept of <i>homo sustinens</i>	269

Krystyna Kietlińska: Rola powiatowych urzędów pracy w przeciwdziałaniu bezrobociu w Polsce / The role of district labour offices of work in counter-acting unemployment in Poland	277
Aneta Kisiel: Kształtowanie kapitału ludzkiego – wybrane problemy / Human capital shaping – selected issues	289
Dariusz Klimek: Funkcja ekonomiczna imigracji na polskim rynku pracy / The economic function of immigration on the Polish labor market	300
Paweł Kocoń: Zarządzanie informacją – utajnianiem i ujawnianiem – jako funkcja zarządzania publicznego / Managing the information – encryption and disclosure – as public management functions	310
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepowska-Flis: Weryfikacja hipotezy schumpeterowskiej w kontekście rodzajowej struktury wdrażanych innowacji / Verification of Schumpeterian hypothesis in the context of generic structure of innovations	319
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepowska-Flis: Wpływ wybranych warunków działalności gospodarczej na aktywność innowacyjną przedsiębiorstw / Influence of chosen conditions of economic activity on innovation activity of enterprises	329
Joanna Kudelko: Nowy paradygmat rozwoju w realizacji polityki spójności / New paradigm of development in the implementation of cohesion policy	340
Wojciech Leoński: Rola państwa i instytucji rządowych w promowaniu koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu w Polsce / The role of the state and government agencies in promoting the concept of corporate social responsibility in Poland	350
Renata Lisowska: Kształtowanie przewagi konkurencyjnej małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie wzornictwa przemysłowego – doświadczenia województwa wielkopolskiego / Shaping the competitive advantage of small and medium-sized enterprises through the use of industrial design – experience of the Wielkopolskie Voivodeship	358
Irena Łącka: Wkład uczelni i instytutów badawczych w ochronę własności przemysłowej w Polsce w latach 2009-2014 / Input of universities and research institutes on the protection of industrial property in Poland between 2009 and 2014	368
Agnieszka Malkowska: Eksport województwa zachodniopomorskiego – charakterystyka i znaczenie dla regionu / Exports in Zachodniopomorskie Voivodeship – profile and significance for the region	381
Natalia Mańkowska: Usługi e-administracji a konkurencyjność międzynarodowa w wymiarze instytucjonalnym / E-government services and institutional competitiveness	392
Grażyna Michalczuk, Julita Fiedorczyk: Kapitał intelektualny kraju (NIC) – konceptualizacja podejść / National intellectual capital (NIC) – the conceptualization of approach	402

Michał Michorowski, Artur Pollok, Bogumiła Szopa: Przeobrażenia w sferze dochodów gospodarstw domowych w Polsce według grup społeczno-ekonomicznych w latach 1993-2014 / Transformations in household incomes in Poland by socioeconomic groups in 1993-2014	412
Dorota Milek: Przestrzenne zróżnicowanie innowacyjności polskich regionów / Spatial diversity of Polish regions innovativeness	424
Bogumiła Mucha-Leszko: Przyczyny słabego ożywienia koniunktury gospodarczej w strefie euro w świetle hipotezy o nowej sekularnej stagnacji / Causes of the Eurozone's slow economic recovery in the light of new secular stagnation hypothesis	436
Rafał Nagaj: Działania zbiorowe i na rzecz innych – analiza porównawcza polskich, litewskich i hiszpańskich studentów / Collective actions and helping others – comparative analysis of Polish, Lithuanian and Spanish student)	450
Paulina Nowak: Regionalne zróżnicowania poziomu nasycenia w ośrodki innowacji i przedsiębiorczości / Regional variation in the level of saturation in the centers of innovation and entrepreneurship	462
Robert Pietrzykowski: Rozwój gospodarczy państw Europy Środkowej i Wschodniej jako członków Unii Europejskiej / Economic development of countries of Central and Eastern Europe as members of the European Union	476
Elżbieta Pohulak-Żołędowska, Arkadiusz Żabiński: Wykorzystanie idei otwartych innowacji we współczesnych gospodarkach / Open innovation concept in contemporary economies	487
Gabriela Przesławska: Otoczenie instytucjonalne jako czynnik międzynarodowej konkurencyjności kraju oraz inkluzywnego wzrostu / Institutional environment as a factor of country's international competitiveness and inclusive growth	498
Malgorzata Raczkowska: Jakość życia w krajach Unii Europejskiej / Quality of life in the European Union	511
Anna Rutkowska-Gurak: Refleksje nad metodologią nauk ekonomicznych / Reflections on the methodology of economic sciences	522
Stanisław Swadźba: Wzrost gospodarczy krajów Azji Południowo-Wschodniej i Unii Europejskiej. Analiza porównawcza / The economic growth of South-East Asia and the European Union. Comparative analysis	536
Anna Sworowska: Współpraca patentowa nauki i biznesu na przykładzie województwa podkarpackiego – analiza sieci / Network analysis of patent cooperation between science and business – the case of Subcarpathian region	547
Monika Szafrńska, Renata Matysik-Pejas: Społeczna odpowiedzialność banków komercyjnych w Polsce wobec środowiska naturalnego / Corporate	

rate social responsibility of commercial banks in Poland towards the natural environment.....	559
Piotr Szkudlarek: Płeć studentów a ich aktywność społeczna w świetle badań nad kapitałem społecznym / Sex of students and their social activity in the light of research into the social capital	573
Agnieszka Szulc: Instytucje formalne i nieformalne na rynku pracy w Polsce / Formal and informal institutions on the labour market in Poland	584
Andrzej Szuwarzyński: Porównanie efektywności działalności badawczo-rozwojowej w krajach OECD / Comparison of efficiency of research and development in OECD countries	595
Magdalena Szyszko: Oczekiwania bliskie racjonalnym? Współczesne koncepcje kształtowania oczekiwań uczestników rynku / Bounded rationality of expectations? Modern hypotheses of expectations formation of market participants.....	606
Ewa Ślęzak: Migracje Polaków po 2004 roku a gospodarstwa domowe – implikacje teoretyczne i praktyczne / Migrations of the Polish after 2004 vs. the households – theoretical and practical implications	616
Mirosława Tereszczuk: Instrumenty polityki handlowej Unii Europejskiej a polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi / Trade policy instruments of the European Union versus the Polish foreign trade in agricultural products	627
Agnieszka Tomczak: Polityka monetarna i fiskalna w warunkach wysokiego zadłużenia / Monetary and fiscal policy in the conditions of considerable indebtedness.....	639
Katarzyna Twarowska: Efekty międzynarodowej koordynacji polityki walutowej w latach 1978-2015 / Effects of international monetary policy coordination in the period 1978-2015.....	652
Zuzanna Urbanowicz: Simulation analysis of the degree of inadequacy in the single monetary policy for the EU economy outside the euro zone / Symulacyjna analiza stopnia nieadekwatności jednolitej polityki pieniężnej dla unijnej gospodarki spoza strefy euro	665
Grażyna Węgrzyn: Absolwenci na europejskim rynku pracy – analiza porównawcza / University graduates at European labour market – comparative analysis	675
Danuta Witczak-Roszkowska: Kapitał społeczny polskich regionów / Social capital of Polish regions.....	686
Katarzyna Włodarczyk: Serwicyzacja konsumpcji w polskich gospodarstwach domowych / Servicization of consumption in Polish households.....	699
Renata Wojciechowska: Between economic triumphalism and anti-economism / Między tryumfalizmem ekonomicznym a antyeconomizmem	709

Malgorzata Wosiek: Migracje międzynarodowe w procesach dostosowawczych na rynkach pracy krajów UE w czasie kryzysu / International migration in the labour market adjustment processes in the EU countries during the crisis	718
Urszula Zagóra-Jonszta: Dwugłos klasyków francuskich na temat podatków – Bastiat i Sismondi / Two voices of French classics about taxes – Bastiat and Sismondi	730
Malgorzata Zielenkiewicz: Konkurencyjność krajów UE w świetle globalnego kryzysu finansowego / Competitiveness of the EU countries in the context of the global financial crisis	740

Wstęp

Z wielką przyjemnością oddajemy do Państwa rąk publikację pt. „Ekonomia”, wydaną w ramach Prac Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Opracowanie składa się z 65 artykułów, w których autorzy prezentują wyniki badań w czterech obszarach problemowych analizowanych na poziomie mikro- i makroekonomicznym.

Pierwszy obszar przedstawia rozważania dotyczące rynku pracy i instytucji rynku pracy, a także roli kapitału ludzkiego w gospodarce. Znalazły się tutaj wyniki badań na temat np.: roli urzędów pracy w przeciwdziałaniu bezrobociu, wpływu instytucji formalnych i nieformalnych na rynek pracy, zjawiska prekariatu, sytuacji kobiet na rynku pracy w dobie polityki równych szans czy pozycji absolwentów na europejskim rynku pracy. Drugi obszar dotyczy problemów makroekonomicznych współczesnych gospodarek, często ukazywanych w kontekście analizy sytuacji Polski na tle innych krajów unijnych. W tej grupie artykułów zaprezentowano wyniki analiz dotyczących m.in.: interwencjonizmu monetarnego i fiskalnego w warunkach wysokiego zadłużenia, polityki monetarnej i fiskalnej w krajach unijnych, ograniczeń wzrostu i rozwoju gospodarczego, innowacyjności i przedsiębiorczości, działalności badawczo-rozwojowej oraz roli kapitału intelektualnego kraju. Trzeci obszar tematyczny prezentowanej publikacji stanowią aspekty mikroekonomiczne, omawiając je np. dokonano analizy relacji podmiotów funkcjonujących na rynku, poddano ocenie przeobrażenia w sferze dochodów gospodarstw domowych czy opisano wpływ migracji na gospodarstwa domowe w Polsce. Czwarty obszar obejmuje zaś opracowania dotyczące fundamentów ekonomii, m.in. racjonalności człowieka w ujęciu *homo sustinens*, nowych paradygmatów rozwoju, refleksji nad metodologią nauk ekonomicznych, koncepcji kształtowania oczekiwań uczestników rynku czy analiz poglądów klasyków francuskich na temat podatków.

Książka przeznaczona jest dla pracowników naukowych szkół wyższych, specjalistów w praktyce zajmujących się problematyką ekonomiczną, studentów studiów ekonomicznych oraz słuchaczy studiów podyplomowych i doktoranckich.

Artykuły składające się na niniejszą książkę były recenzowane przez samodzielnych pracowników nauki, w większości kierowników katedr ekonomii. Chcielibyśmy serdecznie podziękować za wnikliwe i rzetelne recenzje, często inspirujące do dalszych badań. Oddając powyższą publikację do rąk naszych Czytelników, wyrażamy jednocześnie nadzieję, że ze względu na jej wszechstronny charakter spotka się ona z zainteresowaniem i przyczyni do rozpoczęcia inspirujących dyskusji.

Jerzy Sokołowski

Paweł Białynicki-Birula, Łukasz Mamica

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

e-mail: bialynip@uek.krakow.pl; mamical@uek.krakow.pl

UWARUNKOWANIA I EFEKTY POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ W ŚWIETLE NEOWEBEROWSKIEJ KONCEPCJI PAŃSTWA

DETERMINANTS AND EFFECTS OF INDUSTRIAL POLICY IN THE CONTEXT OF THE NEOWEBERIAN STATE MODEL

DOI: 10.15611/pn.2016.449.03

JEL Classification: H11, H41, E61

Streszczenie: W pierwszej części artykułu przedstawione zostały podstawowe założenia neoweberowskiej koncepcji państwa. Następnie omówiono charakter ewolucji podejścia do definiowania polityki przemysłowej w kontekście założeń wspomnianej koncepcji. Celem badawczym postawionym w części empirycznej opartej o analizę statystyk OECD było zbadanie, który typ państw neoweberowskich odznacza się lepszymi wskaźnikami w zakresie szeroko rozumianych uwarunkowań i efektów funkcjonowania polityki przemysłowej. Jako okres analizy przyjęto lata 2008-2014, a więc uwzględniające reakcję na kryzys światowy z 2008 r. Badania pokazały, iż najlepsza sytuacja w zakresie uwarunkowań i efektów polityki przemysłowej dotyczyła grupy państw określonych mianem rynkowo zorientowanych/urynkawiających (NZP), nieco gorzej radziły sobie państwa z grupy partycypacyjnych modernizatorów (NWS(p)), a najslabiej państwa określone mianem menedżersko zorientowanych modernizatorów (NWS(m)).

Słowa kluczowe: neoweberyzm, polityka przemysłowa, zarządzanie publiczne.

Summary: Basic assumptions of neoweberian state concept are presented in the first part of the article. Next the nature of the evolution of approaches to defining industrial policy in the context of neoweberian state is described. The aim of the research which results are presented in the empirical part is to examine which type of neoweberian states distinguished in the classification of Pollitt and Bouckaert [2004/2011] has better indicators in terms of wider determinants and effects of the industrial policy. The period of analysis is between 2008-2014 i.e. taking into account the response to the global crisis of 2008. Research has shown that the best situation in terms of conditions and the effects of industrial policy concerns the countries referred to New Public Management marketizers, slightly worse states of the group of participatory modernizers and the least states termed managerial oriented modernizers. It has to be noted, however, that the observed differences are relatively small, which does not allow for the formulation of clear conclusions in terms of the impact of the adopted categories of states, and the range of conditions and the effects of industrial policy.

Keywords: neoweberian state, industrial policy, public management.

1. Wstęp

Neoweberowska koncepcja państwa stanowi określenie oddające specyfikę części krajów rozwiniętych w zakresie rynkowych reform systemów administracyjnych przeprowadzanych od lat 80. XX w. Owa specyfika wyraża się w swoistym dostosowaniu tudzież przekształceniu idei nowego zarządzania publicznego, właściwych krajom anglosaskim, do warunków cechujących Europę kontynentalną, w szczególności poszanowaniem dla wartości ucieleśnianych przez instytucję państwa. Tym samym stanowi syntezę dotąd przeciwstawianych podejść: weberowskiej administracji i nowego zarządzania publicznego. Celem badawczym postawionym w części empirycznej opartej o analizę statystyk OECD było zbadanie, który typ państw neoweberowskich wyróżnionych w klasyfikacji Pollitta i Bouckaerta [2004/2011] odznacza się lepszymi wskaźnikami w zakresie szeroko rozumianych uwarunkowań i efektów funkcjonowania polityki przemysłowej.

Znaczenie efektywnej polityki przemysłowej znalazło się w obszarze zainteresowań podejścia neoweberowskiego w zarządzaniu publicznym. Kryzys roku 2008 przyczynił się do postrzegania państwa jako jedyne podmiotu zdolnego do skutecznego przeciwstawienia się pogłębiającemu się załamaniu gospodarki, w tym zwłaszcza sektora finansowego. Po okresie promowania horyzontalnej polityki przemysłowej dedykowanej łącznie do wszystkich podmiotów gospodarczych zauważa się powrót do działań o charakterze sektorowym. Przeprowadzona poniżej analiza wybranych wskaźników charakteryzujących szeroko rozumiane uwarunkowania i efekty funkcjonowania polityki przemysłowej w latach 2008–2014 obejmuje kraje należące do trzech kategorii państw neoweberowskich wyróżnionych w klasyfikacji Pollitta i Bouckaerta [2004/2011].

2. Istota neoweberowskiej koncepcji państwa

Neoweberowska koncepcja państwa (*neoweberian state*, NWS) przedstawia wizję państwa rozwijaną w kontrze do jej anglosaskiego odpowiednika określanego mianem Nowego Zarządzania Publicznego (*New Public Management*, NZP). W istocie stanowi ona swoistą syntezę dwóch historycznie przeciwstawnych podejść *vel* paradygmatów odnoszących się do kwestii kształtu i logiki działania państwa, a szerzej ujmując: sektora publicznego, tj. tradycyjnego modelu administracji publicznej i wspomnianego NZP. Pierwszy w pełni ukonstytuował się w okresie lat 20. XX w. i na ponad półwiecze zdominował sektor publiczny (weberowska biurokracja). Weberowskie podejście w zasadniczym stopniu charakteryzowało ujmowanie administracji w sposób legalistyczny, jako domeny prawnych regulacji i procedur [Izdebski 1997]. Dopiero przełom lat 70. i 80. XX w. łączył się z jego zasadniczą negacją poprzez zwrot w kierunku rozwiązań właściwych logice rynku i metod zarządzania korporacyjnego. Inicjowane ówczesznie reformy, głównie w krajach anglosaskich, były następnie szeroko propagowane na forach międzynarodowych, tworząc na tyle zwarty nurt, że z perspektywy czasu określa się go mianem NZP.

Rozwój NZP wiązał się z poszukiwaniem rozwiązań mających zapewnić produktywność i efektywność agend publicznych, a także modernizację samej administracji w celu zwiększenia jej elastyczności i innowacyjności [Lynn 2006]. Odmienność podejścia w stosunku do weberowskiej biurokracji wyrażała się nie tylko w podejmowaniu *explicite* wątków ekonomicznych, ale także w innym spojrzeniu na zagadnienia organizacji i sposobu działania sektora publicznego. Znamienne wydaje się tu odwołanie do idei rynku (konkurencji) jako pożądanego metody koordynacji. Stąd NZP znamionuje wprowadzenie licznych rozwiązań służących ekonomizacji sektora publicznego, w tym m.in. uczynienie z rynku modelu dla relacji w sektorze publicznym, implementacja bodźców ekonomicznych, deregulacja oraz funkcjonalna separacji polityki od sfery wytwarzania usług [O'Flynn 2007].

NZP konstytuował wyraźny nurt reform cechujący się zbieżnością w zakresie podstawowych celów i charakteru reform [Pollitt, Bouckaert 2011]. Dokonujące się przeobrażenia były w wielu krajach na tyle gruntowne, że doszło w ich wyniku do wykreowania nowego, swoistego modelu administracji publicznej. Istotnym jego wyróżnikiem była łącząca się z neoliberalną wizją świata dążność do utożsamienia sektora publicznego z prywatnym, jeśli chodzi o sposób działania i metody zarządzania. W szczególności znamionująca NZP promocja mechanizmów rynkowych *explicite* zakładała logikę samoregulacji, tj. samoczynność procesów ekonomicznych, łącząc się w istocie z negacją aktywności państwa w sferze wytwarzania usług, jak i kwestionując zasadność istnienia rozbudowanego sektora publicznego (*big government*). Tym samym NZP oznaczało odrzucenie fundamentalnych założeń metody biurokratycznej opartej na centralizacji i władztwie.

Rozwój koncepcji NWS należy oceniać przez pryzmat wyraźnej specyfiki krajów Europy Centralnej i państw nordyckich w kwestii sposobu i zakresu asymilacji idei NZP w stosunku do ich anglosaskich odpowiedników. W szczególności łączy się z odrzuceniem cechującej te ostatnie kraje jednoznacznej negacji państwa. W tym kontekście wskazuje się na znaczenie nieodłącznie związanych z jego instytucją licznych aspektów niezbędnych dla zapewnienia ładu społecznego, takich jak: idee kontynuacji, legalizmu czy równości wobec prawa. Stąd NWS cechuje nawiązanie do weberowskiej biurokracji w zakresie rozwiązań, których nie sposób zastąpić mechanizmami rynku. Dość w tym kontekście wspomnieć m.in. o: ciągłości, rozliczalności, praworządności, przewidywalności czy szacunku dla instytucji prawa [Pollitt, Bouckaert 2011].

Podejście NWS stanowi zatem swoistą syntezę obu dotąd przeciwstawianych podejść na rzecz swoistej modernizacji państwa, a tym samym nawiązanie do weberowskiej tradycji w kontekście nowoczesnego państwa i publicznej organizacji. Kluczowe wyzwanie na gruncie NWS stanowi pogodzenie tych cech z ideami efektywności, elastyczności i responsywności przenoszonymi przez nurt NZP. Jednocześnie nie bez znaczenia dla jego formowania się stanowi fakt obserwowanych licznych porażek NZP w obszarze zarządzania sektorem publicznym, w szczególności w zakresie zwiększania efektywności sektora publicznego i skuteczności polityki publicznej [Dunn, Miller 2007].

Według twórców koncepcji NWS C. Pollitta i G. Bouckaerta [2004/2011] zarówno organizacja społeczeństwa, jak i państwa w głównej mierze są na jej gruncie postrzegane jako rezultat aktywności administracyjnych elit i rządów. Cecha ta jest z definicji wpisana w perspektywę NWS i nawiązuje wprost do weberowskiej tradycji, natomiast przedrostek *neo* w jej nazwie ma oznaczać odwołanie do idei NZP łączących się z orientacją administracji na zewnątrz i nakierowanie na relacje z obywatelami.

W ujęciu wspomnianych autorów elementy weberowskie stanowią: 1) reafirmacja roli państwa jako zasadniczego aktora polityki, 2) podkreślanie znaczenia reprezentatywnej demokracji, 3) modernizacja prawa administracyjnego w celu zmiany modelu relacji na linii obywatel–państwo, 4) podkreślanie idei publicznej służby z wyróżniającym się statusem, kulturą i warunkami zatrudnienia. Z kolei elementy NZP tworzą: 1) zewnętrzna reorientacja na rzecz zaspokajania potrzeb i oczekiwań obywateli, ale nie tyle poprzez odwołania do konkurencji, ile poprzez kreację profesjonalnej kultury mającej zapewniać jakość funkcjonowania; 2) uzupełnianie reprezentatywnej demokracji rozwiązaniami mających uwzględniać zdanie obywateli; 3) modernizacja prawa w celu zapewnienia większej koncentracji na osiągnięciu wyników niż jedynie poprawnym przestrzeganiu procedur (zmiana optyki z kontroli *ex ante* na *ex post*), 4) profesjonalizacja usług publicznych w kierunku nabywania menedżerskich umiejętności przez urzędników.

Idea NWS jest oparta na wyobrażeniu silnego państwa nastawionego na niesienie pomocy obywatelom, co zarazem ma stanowić główne źródło jego legitymizacji [Pollitt, Bouckaert 2011]. Łączy się z wizją modernizacji jego aparatu (biurokracji) by stał się bardziej profesjonalny, wydajny i przyjazny obywatelom. Metody zarządzania korporacyjnego mają być traktowane jedynie jako czynniki pomocnicze, ale to państwo ma pozostawać wyróżniającym się aktorem wraz ze specyficznymi regułami, metodami czy kulturą. Tym samym adherenci NWS jednoznacznie przeciwstawiają się znamionującej NZP gloryfikacji rynku i systemów zarządzania korporacyjnego. Odrzucają bezkrytyczne dążenie do urynkawiania sektora publicznego, które nie tylko ignoruje specyfikę sektora publicznego, ale wręcz neguje jego ideowe fundamenty [Mitzberg 1996].

3. Zmiany w zakresie definiowania polityki przemysłowej w kontekście założeń podejścia neoweberowskiego

M. Weber uważał działalność państwa jako ostateczne kryterium dla polityki ekonomicznej, które to podejście znajduje się w centrum zainteresowań koncepcji neoweberowskiej w zarządzaniu publicznym. W fundamentalnej pracy *Gospodarka i społeczeństwo*, opublikowanej w 1922 r., podjął on problematykę roli państwa w kształtowaniu tzw. kapitalizmu przemysłowego. Jego zdaniem „kapitalizm przemysłowy musi liczyć na kontynuację, solidność i obiektywność porządku prawnego oraz na racjonalne, przewidywalne funkcjonowanie podmiotów prawa i administra-

cji” [Weber 1922/1978, s. 1095]. Również w wykładzie zatytułowanym *Państwo narodowe i polityka ekonomiczna*, wygłoszonym w 1895 r., Weber podejmuje kwestie relacji między władzą a polityką gospodarczą, a państwo uważa za ostateczne kryterium dla polityki ekonomicznej [Weber 1895/2008]. W latach 80. ubiegłego wieku zaobserwować można było ograniczenie roli państwa w obszarze polityki przemysłowej, zwłaszcza jego roli jako właściciela środków produkcji. Zorganizowana promocja podejścia neoliberalnego w gospodarce, prowadzona m.in. przez członków stowarzyszenia Mont Pelerin, założonego jeszcze przez F. von Hayeka w 1947 r., jak i przez Atlas Network, czy też za pomocą ustanowionej w początkowym konflikcie z Fundacją Noblowską Nagrodą Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie nauk ekonomicznych (a przyznawanej prawie wyłącznie ekonomistom neoliberalnym), skutkowałą dominacją tego typu spojrzenia na procesy zachodzące w gospodarce. Wycofywanie się państwa z funkcji własnościowych dotyczyło szczególnie Wielkiej Brytanii pod rządami Margaret Thatcher (gdzie w oparciu o inspirację myślą von Hayeka przeprowadzono prywatyzację wielu gałęzi przemysłu) oraz Stanów Zjednoczonych podczas kadencji prezydenta Ronalda Reagana.

Momentem zwrotnym w podejściu do roli państwa w gospodarce był kryzys światowy zapoczątkowany w 2008 r. Jeszcze bowiem w 2002 r. polityka przemysłowa w dokumentach Komisji Europejskiej była definiowana jako „horyzontalna w swojej naturze i mająca na celu zapewnienie warunków ramowych sprzyjających konkurencyjności przemysłowej” [EC 2002, s. 3]. Po doświadczeniach związanych z kryzysem roku 2008 państwo zaczęło być postrzegane jako jedyny podmiot dysponujący odpowiednimi zasobami i narzędziami mogącymi ograniczyć pogłębiające się załamanie gospodarki, w tym zwłaszcza sektora finansowego. Polityka przemysłowa została wpisana w założenia podejścia noweberowskiego w zarządzaniu publicznym, w ramach którego C. Pollitt i G. Bouckaert [2011, s. 118] wskazują na „reafirmację roli państwa jako głównego mediatora w rozwiązywaniu problemów globalizacyjnych, technologicznej zmiany”. Ewolucję tę można było również zauważyć na poziomie Unii Europejskiej na przykładzie *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020* [KE 2010]. Wszystkie trzy priorytety zapisane w tym dokumencie – obejmujące rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji), rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej) oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną) – są bezpośrednio związane z wyzwaniami polityki przemysłowej. Wzrasta również świadomość dotycząca znaczenia polityki przemysłowej. W komunikacie ze stycznia 2014 r. *Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego* Komisja Europejska „wzywa państwa członkowskie do uznania kluczowego znaczenia przemysłu dla zwiększenia konkurencyjności i trwałego wzrostu gospodarczego w Europie, a także do bardziej systematycznego uwzględniania kwestii konkurencyjności we wszystkich obszarach polityki”

[KE 2014, s. 25]. Po latach promowania horyzontalnej polityki przemysłowej adresowanej w jednakowym stopniu do wszystkich podmiotów gospodarczych zauważa się powrót do sektorowego podejścia w kształtowaniu polityki przemysłowej. Świadczy o tym np. Komunikat Komisji *Plan działania na rzecz konkurencyjnego i zrównoważonego przemysłu stalowego w Europie* z czerwca 2013 r. W dokumencie tym wskazano konieczność stworzenia warunków umożliwiających utrzymanie w Europie roli sektora produkcji stali, co jest związane z jego znaczeniem w ramach przemysłowych łańcuchów wartości obejmujących sektor motoryzacyjny, budownictwo, elektronikę czy przemysł maszynowy i elektrotechniczny [KE 2013]. Wzmocnienie podmiotowości państwa w obszarze polityki gospodarczej i przemysłowej jest zbieżne z założeniami państwa neoweberowskiego, charakteryzowanego przez W. Drechslera i R. Kattela [2008] jako wyróżniającego się aktora o własnych zasadach, stosowanych metodach i kulturze. Pollitt [2008/09, s. 14] wskazuje, że w ramach koncepcji neoweberyzmu od państwa nie oczekuje się minimalnego zaangażowania w sferze regulacyjnej, lecz jest ono traktowane jako „gwarant porządku społecznego oraz partner dla rynków i społeczeństwa”.

4. Charakterystyka trzech grup państw neoweberowskich pod kątem uwarunkowań i efektów polityki przemysłowej w latach 2008-2014

4.1. Kategoryzacja państw neoweberowskich

Badania wybranych wskaźników charakteryzujących uwarunkowania i efekty funkcjonowania polityki przemysłowej zostały przeprowadzone według zaproponowanego przez C. Pollitta i G. Bouckaerta [2004, 2011] podziału krajów na trzy odrębne grupy:

- kraje rynkowo zorientowane/„urynkawiające” (*New Public Management marketizers, Anglo-Australasian-American core NPM enthusiasts*) – państwa anglosaskie: Australia, Nowa Zelandia, Wielka Brytania i USA, dalej określane jako kraje NZP;
- menedżersko zorientowani modernizatorzy (*modernizers/managerial*) – państwa Europy Centralnej: Belgia, Francja, Niemcy i Włochy, dalej: kraje NWS(m);
- partycypacyjni modernizatorzy (*participatory modernizers*) – kraje nordyckie: Finlandia, Holandia i Szwecja, dalej: grupa NWS(p).

4.2. Dynamika produkcji całkowitej

Analiza danych dotyczących poziomu całkowitej produkcji (tab. 1) w wybranej do analizy grupy państw (2008=100) wskazuje, że wyraźnie najlepiej w ostatnich 7 latach sytuacja w tym zakresie przedstawiała się w grupie krajów zakwalifikowanych

jako charakteryzujące się systemem rynkowo zorientowanym (NZP). W 2014 r. wartość analizowanego wskaźnika wzrosła w stosunku do roku bazowego tylko o 2,8%. Liderem w tej grupie państw była Australia, gdzie w tym okresie odnotowano wzrost aż o 15,3%. Jednocześnie poziom całkowitej produkcji dla państw NZP był o 1,8% wyższy w 2014 r. w stosunku do 2008 r. niż średnia dla wszystkich państw OECD. Średni spadek całkowitej produkcji w grupie państw NZP w okresie 2008-2014 wyniósł 1,7%.

Tabela 1. Dynamika produkcji całkowitej w wybranych państwach w latach 2008-2014 (2008=100)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014 średnio
Australia	100	98,9	103,4	104,7	108,2	110,3	115,3	105,8
Nowa Zelandia	100	93,4	96,5	94,3	94,9	96,5	99,4	96,4
Wielka Brytania	100	91,3	94,3	93,7	91,1	90,4	91,6	93,2
USA	100	88,7	93,6	96,4	99,2	101,1	104,9	97,7
Grupa NZP – przeciętnie	100,0	93,1	97,0	97,3	98,4	99,6	102,8	98,3
Belgia	100,0	90,0	99,9	103,9	101,8	102,7	103,7	100,3
Francja	100,0	86,9	90,7	93,0	90,9	90,3	89,7	91,6
Niemcy	100,0	82,7	92,3	100,4	99,8	100,1	102,0	96,8
Włochy	100,0	81,4	87,0	88,2	82,7	80,2	79,7	85,6
Grupa NWS(m) – przeciętnie	100,0	85,3	92,5	96,4	93,8	93,3	93,8	93,6
Finlandia	100	81,9	86,5	88	86,2	83,5	81,9	86,9
Holandia	100	92,8	99,8	99,3	98,8	99,3	96,5	98,1
Szwecja	100	82	89,8	92,2	90,2	86	84,4	89,2
Grupa NWS(p) – przeciętnie	100,0	85,6	92,0	93,2	91,7	89,6	87,6	91,4
OECD – razem	100	88	94,8	97,5	98,2	98,7	101	96,9

Źródło: obliczenia własne na podstawie bazy danych OECD.

W grupie państw zaliczonych do kategorii menedżersko zorientowanych modernizatorów NWS(m) w okresie 2008-2014 poziom całkowitej produkcji zmniejszył się o 6,4%, a w 2014 r. w stosunku do początku tego okresu zmniejszył się o 6,2%. Był to większy spadek niż średni dla wszystkich krajów OECD (3,1%). W tej grupie państw najwyższy średni roczny poziom produkcji wyniósł w analizowanym okresie 0,3% wartości z 2008 r., a najniższy we Włoszech, gdzie był aż 14,4% niższy niż w roku bazowym.

Najgorsze wskaźniki w zakresie poziomu całkowitej produkcji w latach 2008-2014 odnotowano w państwach zaliczonych do grupy partycypacyjnych modernizatorów, NWS(p). Średnia roczna wartość tego wskaźnika w analizowanym okresie była o 8,6% niższa niż w 2008 r. W 2014 r. w tej grupie państw w stosunku do 2008 r. poziom produkcji spadł najwięcej w Finlandii (aż o 18,1%), a najmniejszy spadek dotyczył Szwecji (15,6%).

4.3. Wydatki krajowe brutto na działalność B + R (GERD) jako procent PKB

Poziom wydatków krajowych na działalność B+R (GERD) jako % PKB (tab. 2) pozwala na określenie roli aktywności badawczo-rozwojowej w rozwoju społeczno-gospodarczym poszczególnych państw. Mimo że nie pozwala on na zdefiniowanie efektywności ponoszonych nakładów, to jednak świadczy o priorytetach decyzyjnych w tym zakresie. Wspominany wskaźnik ma kluczowe znaczenie dla innowacyjności gospodarki i stanowi przedmiot zainteresowania decydentów odpowiedzialnych za politykę przemysłową.

Tabela 2. Wydatki krajowe brutto na działalność B + R (GERD) jako % PKB w wybranych państwach w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014 średnio
Australia	2,25	..	2,2	2,13	..	2,11	..	2,17
Nowa Zelandia	..	1,26	..	1,25	..	1,17	..	1,23
Wielka Brytania	1,69	1,74	1,69	1,69	1,62	1,66	1,7	1,68
USA	2,77	2,82	2,74	2,76	2,7	2,74		2,36
Grupa NZP – przeciętnie	2,2	1,9	2,2	2,0	2,2	1,9		1,77
Belgia	1,92	1,99	2,05	2,16	2,36	2,43	2,46	2,20
Francja	2,06	2,21	2,18	2,19	2,23	2,24	2,26	2,20
Niemcy	2,6	2,72	2,71	2,79	2,87	2,83	2,84	2,77
Włochy	1,16	1,22	1,22	1,21	1,27	1,31	1,29	1,24
Grupa NWS(m) – przeciętnie	1,9	2,0	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,10
Finlandia	3,55	3,75	3,73	3,64	3,42	3,3	3,17	3,51
Holandia	1,64	1,69	1,72	1,9	1,94	1,96	1,97	1,83
Szwecja	3,5	3,45	3,22	3,25	3,28	3,31	3,16	3,31
Grupa NWS(p) – przeciętnie	2,9	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8	2,88
OECD – razem	2,29	2,34	2,3	2,33	2,34	2,37	2,37	2,33

Źródło: obliczenia własne na podstawie bazy danych OECD.

Analiza danych dotyczących poziomu wydatków krajowych na działalność B+R (GERD) jako % PKB w okresie 2008-2014 wskazuje, że najwyższe średnie wartości tego wskaźnika, tj. 2,88%, osiągnęły kraje NWS(p). W grupie tej znaleźli się bowiem liderzy europejscy w tym zakresie, tj. Finlandia i Szwecja, gdzie poziom tego typu wydatków przekracza 3%.

W analizowanym okresie w grupie państw NWS(m) średni poziom wydatków krajowych na działalność B+R (GERD) jako % PKB wyniósł 2,1%. Wśród nich najwyższym poziomem wydatków odznaczają się Niemcy (średnio 2,77), a najniższym Włochy (1,24%). Średnia wartość tego wskaźnika dla grupy krajów NZP jest nieznacznie niższa niż średnia dla wszystkich członków OECD (2,33%),

W grupie państw NZP średnio w okresie 2010-2014 na badania i rozwój przeznaczano 1,77% PKB. Wartość tego wskaźnika zaniża Nowa Zelandia, w której wyniósł on jedynie 1,23% PKB (średnia obliczona dla lat 2009, 2011 i 2013). Liderem w tej grupie są Stany Zjednoczone, ze średnią wartością wskaźnika 2,36%.

4.4. Wskaźnik produktywności wieloczynnikowej

Do pomiaru zmiany wielkości produkcji przypadającej na jednostkę danego zestawu czynników produkcji wykorzystywany jest wskaźnik produktywności wieloczynnikowej (MFP). Pozwala on na pomiar efektywności działań w zakresie zarządzania, efektów skali, zmian w organizacji produkcji, wykorzystywanej wiedzy czy też efektów związanych z funkcjonowaniem w układzie sieciowym. Wskaźnik ten odnosi się do udziału wzrostu PKB, który nie może być wyjaśniony zmianami w zakresie czynników pracy i kapitału.

W okresie 2008-2014 średnia wartość wskaźnika produktywności wieloczynnikowej (tab. 3) zmniejszyła się najbardziej, bo aż o 0,42%, w grupie państw NWS(p). Największy spadek jego wartości zanotowano w okresie kryzysu światowego, tj. w 2009 r. (aż o 4,4%), a rok wcześniej o 1,4%. Najniżej w tej kategorii państw plasuje się Finlandia, gdzie średni roczny spadek wskaźnika wyniósł aż 0,69%.

Nieco mniejszy poziom spadków w latach 2008-2014 (średnio rocznie 0,13%) analizowanego wskaźnika odnotowano w grupie państw NWS(m). Również w przy-

Tabela 3. Wskaźnik produktywności wieloczynnikowej dla wybranych państw w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014 średnio
Australia	-0,5	0,5	-0,9	0,8	1,5	0,7	..	0,35
Nowa Zelandia	-3,8	3,7	-1,3	1,2	2,7	-2,1	-0,7	-0,04
Wielka Brytania	-0,7	-3,1	1,3	0,4	-0,9	0,3	0,3	-0,34
USA	-0,2	1	2,3	0,1	0,2	-0,1	0,1	0,49
Grupa NZP – przeciętnie	-1,3	0,5	0,4	0,6	0,9	-0,3	-0,1	0,10
Belgia	-1,1	-1,8	1,8	-0,4	-0,6	0	0,5	-0,23
Francja	-1,3	-1,6	1,2	0,9	-0,2	1	-0,4	-0,06
Niemcy	-0,1	-3,6	2,6	2,1	0,3	0,4	0,5	0,31
Włochy	-1,3	-3,4	1,8	0,3	-1,1	0,2	-0,2	-0,53
Grupa NWS(m) – przeciętnie	-1,0	-2,6	1,9	0,7	-0,4	0,4	0,1	-0,13
Finlandia	-1,3	-6,2	2,9	1,6	-1,8	0,2	-0,2	-0,69
Holandia	-0,4	-3,2	1,5	0,4	-0,8	-0,2	0,5	-0,31
Szwecja	-2,4	-3,7	3,5	0,6	-0,8	0,4	0,6	-0,26
Grupa NWS(p) – przeciętnie	-1,4	-4,4	2,6	0,9	-1,1	0,1	0,3	-0,42
OECD – razem	-0,5	0,5	-0,9	0,8	1,5	0,7	..	0,35

Źródło: obliczenia własne na podstawie bazy danych OECD.

padku tej kategorii krajów najgorsza sytuacja wystąpiła w latach 2008-2009, gdzie średnie spadki wyniosły odpowiednio 2,6 i 1%. Najstabilniej w ciągu analizowanych 7 lat poradziła sobie gospodarka włoska (spadek o 0,53%).

Dodatnią wartość zmiany wskaźnika produktywności wieloczynnikowej odnotowano w analizowanym okresie jedynie w grupie państw NZP i wyniosła ona średniorocznie 0,1%. O ile w 2008 r. spadek wyniósł 1,3%, o tyle tylko w tej kategorii państw w 2008 r. odnotowano wzrost (o 0,5%, głównie za sprawą Nowej Zelandii (3,7%) i Stanów Zjednoczonych (1%). Te ostatnie były również liderem w całej grupie ze średnią roczną wartością wskaźnika 0,49%.

4.5. Udział badaczy w całości zatrudnionych

Jeśli chodzi o kształtowanie się wskaźnika liczby pracowników badawczych przypadających na tysiąc zatrudnionych (tab. 4), to zdecydowanym liderem były kraje NWS(p). Przeciętna jego wartość w latach 2008-2014 wyniosła w tej grupie 11,6 przy średniej w OECD wynoszącej 7,5. Najwyższy udział badaczy w odniesieniu do zatrudnionych miał miejsce w Finlandii i Szwecji.

Na drugim miejscu uplasowała się grupa krajów NZP z wynikiem 8,5. Różnice pomiędzy poszczególnymi państwami były niewielkie, najwyższy średni wskaźnik osiągnęła Wielka Brytania (8,7), a najniższy Nowa Zelandia (7,6). Najstabilniej wypadły kraje NWS(m) ze średnim poziomem wskaźnika w latach 2008-2014 wynoszą-

Tabela 4. Całkowita liczba badaczy na tysiąc zatrudnionych w wybranych państwach w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014 średnio
Australia	8,6	..	9,0	..	..	..	..	..
Nowa Zelandia	..	7,5	..	7,4	..	7,9	..	7,6
Wielka Brytania	8,5	8,8	8,8	8,6	8,6	8,9	8,9	8,7
USA	8,1	8,8	8,5	8,8	8,7	..	..	8,6
Grupa NZP	8,4	8,4	8,7	8,2	8,7	8,4	8,9	8,5
Belgia	8,3	8,6	9,1	9,4	10,0	10,2	10,3	9,4
Francja	8,4	8,7	9,1	9,2	9,5	9,8	9,9	9,2
Niemcy	7,4	7,8	8,0	8,2	8,4	8,4	8,4	8,1
Włochy	3,8	4,1	4,2	4,3	4,5	4,8	4,9	4,4
Grupa NWS(m)	7,0	7,3	7,6	7,8	8,1	8,3	8,4	7,8
Finlandia	16,0	16,3	16,7	15,9	16,0	15,6	15,3	16,0
Holandia	5,7	5,3	6,1	6,9	8,3	8,8	8,6	7,1
Szwecja	11,0	10,6	11,0	10,6	10,7	13,7	14,1	11,7
Grupa NWS(p)	10,9	10,8	11,3	11,1	11,6	12,7	12,7	11,6
OECD – razem	7,2	7,5	7,5	7,7	7,8	..	..	7,5

Źródło: obliczenia własne na podstawie bazy danych OECD.

cym 7,8. Zdecydowanie od średniej wartości dla grupy odbiegają Włochy, gdzie średnia wartość wskaźnika była blisko dwa razy niższa niż w pozostałych państwach tej grupy.

5. Zakończenie

Znamionująca NZP logika samoregulacji, tj. samoczynności procesów ekonomicznych, w istocie negująca aktywności państwa w sferze wytwarzania usług, jak i kwestionująca jego funkcje regulacyjne w gospodarce, znajduje coraz więcej przeciwników. Podejście NWS stanowi spójną propozycję modernizacji państwa, nawiązującą do weberowskiej tradycji. Analiza danych statystycznych pokazała, że państwa neo-weberowskie jako całość osiągały gorsze wskaźniki niż średnia dla wszystkich państw OECD. Średni poziom dynamiki produkcji całkowitej i wydatków krajowych brutto na działalność B + R były w tej grupie państw o ok. 10% niższe niż przeciętna dla krajów OECD. Jedynie w przypadku wskaźnika całkowita liczba badaczy na tysiąc zatrudnionych w państwach neoweberowskich był on nieco wyższy niż we wszystkich krajach OECD.

Tabela 5. Syntetyczna charakterystyka różnych grup państw neoweberowskich w zakresie relatywnej wartości wybranych wskaźników charakteryzujących szeroko rozumiane uwarunkowania i efekty funkcjonowania polityki przemysłowej

	Dynamika produkcji całkowitej	Wydatki krajowe brutto na działalność B + R (GERD) jako % PKB	Produktywność wieloczynnikowa	Liczba badaczy na tysiąc zatrudnionych	Liczba punktów
NZP	+++	+	+++	++	9
NWS(m)	++	++	++	+	7
NWS(p)	+	+++	+	+++	8

Źródło: obliczenia własne na podstawie bazy danych OECD.

W tabeli 5 przedstawiono w sposób syntetyczny analizę porównawczą wartości poszczególnych omówionych wcześniej wskaźników, charakteryzujących szeroko rozumiane uwarunkowania i efekty funkcjonowania polityki przemysłowej (wszystkie one są stymulantami, a więc czym wyższa wartość wskaźnika tym lepiej) w układzie poszczególnych kategorii państw. Przyjęto założenie, że grupie krajów osiągającej najwyższą wartość danego wskaźnika przypisane zostały 3 punkty, kolejnej grupie 2, a tam gdzie jest on najniższy – 1. Najlepsza sytuacja w zakresie uwarunkowań i efektów polityki przemysłowej dotyczyła grupy państw określonych mianem rynkowo zorientowanych – NZP, nieco gorzej radziły sobie państwa z grupy partycypacyjnych modernizatorów – NWS(p), a najslabiej państwa określone mianem menedżersko zorientowanych modernizatorów – NWS(m). Należy jednak pa-

miętać, że zaobserwowane różnice są stosunkowo niewielkie. Przeprowadzona analiza nie pozwala zatem na jednoznaczne wskazanie, który z typów państw neoweberowskich pozwala na osiągnięcie lepszych wyników w zakresie uwarunkowań i efektów funkcjonowania polityki przemysłowej. Kwestie te wymagają dalszych badań i analiz.

Literatura

- Drechsler W., Kattel, R., 2008, *Towards the neo-weberian state? Perhaps, but certainly, adieu*, NPM, NISPAcee Journal of Public Administration and Policy, Special issue: A Distinctive European Model? The Neo-Weberian State, no. 1 (2).
- Dunn W.N., Miller D.Y., 2007, *A Critique of the New Public Management and the Neo-Weberian State: Advancing a Critical Theory of Administrative Reform*, Public Organization Review, no. 7 (4), s. 345-358.
- EC, 2002, European Commission, Industrial Policy in an Enlarged Europe, COM (2002) 714.
- Izdebski H., 2007, *Od administracji publicznej do public governance*, Zarządzanie Publiczne, nr 1.
- KE, 2010, Komisja Europejska, *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela.
- KE, 2013, Komisja Europejska, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Plan działania na rzecz konkurencyjnego i zrównoważonego przemysłu stalowego w Europie*, Strasburg, 11.6.2013, COM (2013) 407 final.
- KE, 2014, Komisja Europejska, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Działania na rzecz odrodzenia przemysłu europejskiego*,* COM/2014/014 final *, 22.1.2014, Bruksela.
- Lynn L., 2008, *What is a Neo-Weberian State? Reflections on a Concept and its Implications*, NISPAcee Journal of Public Administration and Policy, Special Issue: 'A Distinctive European Model? The Neo-Weberian State', no. 1 (2), 17-30.
- Mitzberg H., 1996, *Managing Government, Governing Management*, Harvard Business Review, May-June Issue.
- O'Flynn J., 2007, *From New Public Management to Public Value: Paradigmatic Change and 'Managerial Implications*, Australian Journal of Public Administration, vol. 66, is. 3, s. 353-366, September.
- Pollitt C., 2008/2009, *An Overview of the Papers and Propositions of the First Trans-European Dialogue (TED1)*, The NISPAcee Journal of Public Administration and Policy, vol. I, no. 2.
- Pollitt C., Bouckaert G., 2004, *Public management reform: a comparative analysis* (2nd ed), Oxford University Press, Oxford-New York.
- Pollitt C., Bouckaert G., 2011, *Public Management Reform A Comparative Analysis. New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State*, Oxford University Press, Oxford, New York.
- Weber M., 1895/2008, *The Nation State and Economic Policy (1895) in his Political Writings*, red. Lassman P., Speirs R., wyd. 6, Cambridge University Press, Cambridge.
- Weber M., 1922/1978, *Economy and Society, an Outline of Interpretive Sociology*, red. Roth G., Wittich C., University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London.